Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πέμπτο τμήμα)

της 1ης Αυγούστου 2025*

«Αίτηση αναιρέσεως – Περιοριστικά μέτρα λόγω της κατάστασης στην Ουκρανία – Απόφαση 2014/145/ΚΕΠΠΑ – Άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχεία α′ και δ′ – Καταχώριση του ονόματος του αναιρεσείοντος λόγω της στήριξης που παρέσχε στις δράσεις ή τις πολιτικές της Ρωσικής Ομοσπονδίας κατά της Ουκρανίας και λόγω της υλικής ή οικονομικής στήριξης που παρέσχε σε Ρώσους ιθύνοντες – Επιρροή της απουσίας αποστασιοποίησης και της παθητικής στάσης του αναιρεσείοντος»

Στην υπόθεση C-702/23 P,

με αντικείμενο αίτηση αναιρέσεως δυνάμει του άρθρου 56 του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που ασκήθηκε στις 16 Νοεμβρίου 2023,

Gennady Nikolayevich Timchenko, κάτοικος Γενεύης (Ελβετία), εκπροσωπούμενος από τους S. Bonifassi, T. Bontinck και E. Fedorova, avocats,

αναιρεσείων,

όπου ο έτερος διάδικος είναι το:

Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εκπροσωπούμενο από την M.-C. Cadilhac και τον V. Piessevaux,

καθού πρωτοδίκως,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

συγκείμενο από τους M. L. Arastey Sahún (εισηγήτρια), πρόεδρο τμήματος, Δ. Γρατσία, E. Regan, J. Passer και B. Smulders, δικαστές,

γενική εισαγγελέας: L. Medina

γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

αφού άκουσε τη γενική εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις της κατά τη συνεδρίαση της 10ης Απριλίου 2025,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με την υπό κρίση αίτηση αναιρέσεως, ο αναιρεσείων ζητεί την αναίρεση της απόφασης του Γενικού Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της 6ης Σεπτεμβρίου 2023, Timchenko κατά Συμβουλίου (Τ-252/22, στο εξής: αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, EU:T:2023:496), με την οποία απορρίφθηκε η προσφυγή-αγωγή του με αίτημα, πρώτον, την ακύρωση, αφενός, της απόφασης (ΚΕΠΠΑ) 2022/337 του Συμβουλίου, της 28ης Φεβρουαρίου 2022, που τροποποιεί την απόφαση 2014/145/ΚΕΠΠΑ σχετικά με περιοριστικά μέτρα όσον αφορά δράσεις που υπονομεύουν ή απειλούν την εδαφική ακεραιότητα, την κυριαρχία και την ανεξαρτησία της Ουκρανίας (ΕΕ 2022, L 59, σ. 1), και του εκτελεστικού κανονισμού (ΕΕ) 2022/336 του Συμβουλίου, της 28ης Φεβρουαρίου 2022, για την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 269/2014 σχετικά με περιοριστικά μέτρα για ενέργειες που υπονομεύουν ή απειλούν την εδαφική ακεραιότητα, την κυριαρχία και την ανεξαρτησία της Ουκρανίας (ΕΕ 2022, L 58, σ. 1) (στο εξής από κοινού: επίδικες αρχικές πράξεις), και, αφετέρου, της απόφασης (ΚΕΠΠΑ) 2022/1530 του Συμβουλίου, της 14ης Σεπτεμβρίου 2022, για την τροποποίηση της απόφασης 2014/145/ΚΕΠΠΑ σχετικά με περιοριστικά μέτρα όσον αφορά δράσεις που υπονομεύουν ή απειλούν την εδαφική ακεραιότητα, την κυριαρχία και την ανεξαρτησία της Ουκρανίας (ΕΕ 2022, L 239, σ. 149), και του εκτελεστικού κανονισμού (ΕΕ) 2022/1529 του Συμβουλίου, της 14ης Σεπτεμβρίου 2022, για την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 269/2014 σχετικά με περιοριστικά μέτρα για ενέργειες που υπονομεύουν ή απειλούν την εδαφική ακεραιότητα, την κυριαρχία και την ανεξαρτησία της Ουκρανίας (ΕΕ 2022, L 239, σ. 1) (στο εξής από κοινού: επίδικες πράξεις περί διατηρήσεως), στο μέτρο που οι επίδικες αρχικές πράξεις και οι επίδικες πράξεις περί διατηρήσεως (στο εξής από κοινού: επίδικες πράξεις) τον αφορούν, και, δεύτερον, τη χρηματική ικανοποίηση της ηθικής βλάβης που υποστηρίζει ότι υπέστη λόγω της έκδοσης των επίδικων πράξεων.

Το νομικό πλαίσιο και το ιστορικό της διαφοράς

2 Το πραγματικό και νομικό πλαίσιο της διαφοράς εκτίθεται στις σκέψεις 2 έως 18 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης. Για τις ανάγκες της παρούσας διαδικασίας, μπορεί να συνοψισθεί και να συμπληρωθεί ως ακολούθως.

Η απόφαση 2014/145

3 Κατόπιν της εισβολής των ενόπλων δυνάμεων της Ρωσικής Ομοσπονδίας στην Ουκρανία στις 24 Φεβρουαρίου 2022, το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης εξέδωσε στις 25 Φεβρουαρίου 2022 την απόφαση (ΚΕΠΠΑ) 2022/329, για την τροποποίηση της απόφασης 2014/145/ΚΕΠΠΑ σχετικά με περιοριστικά μέτρα όσον αφορά δράσεις που υπονομεύουν ή απειλούν την εδαφική ακεραιότητα, την κυριαρχία και την ανεξαρτησία της Ουκρανίας (ΕΕ 2022, L 50, σ. 1).

4 Το άρθρο 1, παράγραφος 1, της απόφασης 2014/145/ΚΕΠΠΑ του Συμβουλίου, της 17ης Μαρτίου 2014, σχετικά με περιοριστικά μέτρα όσον αφορά δράσεις που υπονομεύουν ή απειλούν την εδαφική ακεραιότητα, την κυριαρχία και την ανεξαρτησία της Ουκρανίας (ΕΕ 2014, L 78, σ. 16), όπως τροποποιήθηκε με την απόφαση 2022/329 (στο εξής: απόφαση 2014/145), απαγορεύει την είσοδο στο έδαφος των κρατών μελών ή τη διέλευση από το έδαφός τους φυσικών προσώπων που πληρούν τα κριτήρια τα οποία προβλέπονται, μεταξύ άλλων, στα στοιχεία α′ και β′, ενώ το άρθρο 2, παράγραφος 1, της απόφασης 2014/145 προβλέπει τη δέσμευση των κεφαλαίων των

φυσικών προσώπων που πληρούν τα κριτήρια τα οποία προβλέπονται, μεταξύ άλλων, στα στοιχεία α′ και δ′, τα δε τελευταία αυτά κριτήρια ταυτίζονται κατ' ουσίαν με εκείνα που προβλέπονται στα στοιχεία α′ και β′ του άρθρου 1, παράγραφος 1, της απόφασης 2014/145.

5 Το άρθρο 2, παράγραφος 1, της απόφασης 2014/145 έχει ως εξής:

«1. Δεσμεύονται όλα τα κεφάλαια και οι οικονομικοί πόροι που τελούν υπό την κυριότητα, […]:

α) φυσικών προσώπων υπεύθυνων για δράσεις ή πολιτικές που υπονομεύουν ή απειλούν την εδαφική ακεραιότητα, την κυριαρχία και την ανεξαρτησία της Ουκρανίας ή τη σταθερότητα ή την ασφάλεια στην Ουκρανία ή που στηρίζουν ή εφαρμόζουν τέτοιες δράσεις ή πολιτικές ή που παρεμποδίζουν το έργο διεθνών οργανισμών στην Ουκρανία·

[…]

δ) φυσικών ή νομικών προσώπων, οντοτήτων ή φορέων που παρέχουν υλική ή οικονομική στήριξη σε Ρώσους ιθύνοντες υπεύθυνους για την προσάρτηση της Κριμαίας ή την αποσταθεροποίηση της Ουκρανίας ή έχουν οφέλη από αυτούς·

[…]».

Ο κανονισμός 269/2014

6 Στις 25 Φεβρουαρίου 2022 το Συμβούλιο εξέδωσε τον κανονισμό (ΕΕ) 2022/330 για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 269/2014 σχετικά με περιοριστικά μέτρα για ενέργειες που υπονομεύουν ή απειλούν την εδαφική ακεραιότητα, την κυριαρχία και την ανεξαρτησία της Ουκρανίας (ΕΕ 2022, L 51, σ. 1).

7 Στο πλαίσιο αυτό, το Συμβούλιο εισήγαγε, στο άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχεία α′ και δ′, του κανονισμού (ΕΕ) 269/2014 σχετικά με περιοριστικά μέτρα για ενέργειες που υπονομεύουν ή απειλούν την εδαφική ακεραιότητα, την κυριαρχία και την ανεξαρτησία της Ουκρανίας (ΕΕ 2014, L 78, σ. 6), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 2022/330 (στο εξής: κανονισμός 269/2014), τα ίδια κριτήρια με εκείνα που παρατίθενται στη σκέψη 5 της παρούσας αποφάσεως, προκειμένου να δεσμευθούν, κατά το άρθρο 2, παράγραφος 1, του κανονισμού 269/2014, τα κεφάλαια και οι οικονομικοί πόροι που ανήκουν, μεταξύ άλλων, στα φυσικά πρόσωπα τα οποία πληρούν τα ως άνω κριτήρια.

Οι επίδικες πράξεις

Οι επίδικες αρχικές πράξεις

8 Στις 28 Φεβρουαρίου 2022, λαμβανομένης υπόψη της σοβαρότητας της κατάστασης στην Ουκρανία, το Συμβούλιο εξέδωσε τις επίδικες αρχικές πράξεις. Με τις εν λόγω πράξεις, το όνομα του νυν αναιρεσείοντος (στο εξής: αναιρεσείων) προστέθηκε, υπό τον αριθμό 694, στον κατάλογο που προσαρτάται στην απόφαση 2014/145 και, επίσης υπό τον ίδιο αριθμό, στον κατάλογο του παραρτήματος I του κανονισμού 269/2014, για τους ακόλουθους λόγους:

«Ο Gennady [Nikolayevich] Timchenko είναι παλαιός γνώριμος του Προέδρου της Ρωσικής Ομοσπονδίας Vladimir Putin και περιγράφεται γενικά ως άτομο της εμπιστοσύνης του.

Επωφελείται από τους δεσμούς του με τους Ρώσους ιθύνοντες. Είναι ιδρυτής και μέτοχος του Volga Group, ενός επενδυτικού ομίλου με χαρτοφυλάκιο επενδύσεων σε βασικούς τομείς της ρωσικής οικονομίας. Το Volga Group συνεισφέρει σημαντικά στη ρωσική οικονομία και στην ανάπτυξή της.

Είναι επίσης μέτοχος της Bank Rossiya που θεωρείται η προσωπική τράπεζα των ανώτατων αξιωματούχων της Ρωσικής Ομοσπονδίας. Μετά την παράνομη προσάρτηση της Κριμαίας, η Bank Rossiya έχει ανοίξει υποκαταστήματα σε όλη την Κριμαία και τη Σεβαστούπολη, εδραιώνοντας με τον τρόπο αυτόν την ενσωμάτωση των δύο περιοχών στη Ρωσική Ομοσπονδία.

Επιπλέον, η Bank Rossiya έχει σημαντική συμμετοχή στο National Media Group, το οποίο, με τη σειρά του, ελέγχει τηλεοπτικούς σταθμούς που υποστηρίζουν ενεργά τις αποσταθεροποιητικές πολιτικές της ρωσικής κυβέρνησης στην Ουκρανία.

Είναι συνεπώς υπεύθυνος για την υποστήριξη δράσεων και πολιτικών οι οποίες υπονομεύουν την εδαφική ακεραιότητα, την κυριαρχία και την ανεξαρτησία της Ουκρανίας.

Είναι επίσης υπεύθυνος για την παροχή οικονομικής και υλικής στήριξης σε Ρώσους ιθύνοντες υπεύθυνους για την προσάρτηση της Κριμαίας και την αποσταθεροποίηση της ανατολικής Ουκρανίας και είχε οφέλη από αυτούς.»

Οι επίδικες πράξεις περί διατηρήσεως

9 Στις 14 Σεπτεμβρίου 2022 το Συμβούλιο εξέδωσε τις επίδικες πράξεις περί διατηρήσεως, με τις οποίες διατηρήθηκε η καταχώριση του ονόματος του αναιρεσείοντος στους επίμαχους καταλόγους βάσει αιτιολογίας πανομοιότυπης με εκείνη που εκτέθηκε στην αμέσως προηγούμενη σκέψη.

Η διαδικασία ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου και η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση

10 Με δικόγραφο της 9ης Μαΐου 2022, το οποίο συμπληρώθηκε με υπόμνημα προσαρμογής στις 25 Νοεμβρίου 2022, ο αναιρεσείων ζήτησε από το Γενικό Δικαστήριο, αφενός, την ακύρωση των επίδικων πράξεων, στο μέτρο που, βάσει των πράξεων αυτών, το όνομά του καταχωρίσθηκε στον κατάλογο των προσώπων που υπόκεινται σε περιοριστικά μέτρα, καθώς και, αφετέρου, χρηματική ικανοποίηση της ηθικής βλάβης που ισχυρίστηκε ότι υπέστη λόγω της έκδοσης των εν λόγω

πράξεων. Στο πλαίσιο της προσφυγής ακυρώσεως, ο αναιρεσείων αμφισβήτησε, μεταξύ άλλων, την εκτίμηση του Συμβουλίου ότι ο ίδιος πληρούσε το κριτήριο περί παροχής υλικής ή οικονομικής στήριξης σε Ρώσους ιθύνοντες, το οποίο προβλέπεται στο άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχείο δ', της απόφασης 2014/145 (στο εξής: κριτήριο δ'), καθώς και το κριτήριο περί παροχής στήριξης στις δράσεις ή τις πολιτικές που υπονομεύουν την εδαφική ακεραιότητα της Ουκρανίας, το οποίο περιλαμβάνεται στο άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχείο α', της ίδιας απόφασης (στο εξής: κριτήριο α'). Θεώρησε ότι, στο πλαίσιο της εκτιμήσεως αυτής, το Συμβούλιο υπέπεσε σε πολλαπλή πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως.

11 Ως προς το κριτήριο δ', το οποίο αφορά, μεταξύ άλλων, τα φυσικά πρόσωπα τα οποία παρέχουν υλική ή οικονομική στήριξη στους Ρώσους ιθύνοντες που είναι υπεύθυνοι για την προσάρτηση της Κριμαίας ή την αποσταθεροποίηση της Ουκρανίας ή αντλούν όφελος από αυτούς, το Γενικό Δικαστήριο διαπίστωσε, στις σκέψεις 97, 106 και 108 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, ότι από τα στοιχεία της δικογραφίας προέκυπτε, αφενός, ότι ο αναιρεσείων, φίλος του Βλαντίμιρ Πούτιν, ήταν ο δεύτερος μεγαλύτερος μέτοχος της Bank Rossiya και ανήκε σε έναν σταθερό πυρήνα πλειοψηφικών μετόχων της τράπεζας αυτής οι οποίοι είναι γνωστοί για την εγγύτητά τους με τον Β. Πούτιν, οπότε δεν μπορεί να αμφισβητηθεί η πολύ σημαντική επιρροή του αναιρεσείοντος στη λήψη αποφάσεων εντός της εν λόγω τράπεζας και, αφετέρου, ότι υπήρχαν σαφείς, συγκεκριμένες και συγκλίνουσες ενδείξεις από τις οποίες προέκυπτε ότι η Bank Rossiya είναι η προσωπική τράπεζα των ανώτατων αξιωματούχων της Ρωσικής Ομοσπονδίας, συμπεριλαμβανομένου του Προέδρου της Β. Πούτιν.

12 Επιπροσθέτως, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε, στις σκέψεις 109 και 110 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, ότι, στο μέτρο που, μεταξύ άλλων, τα περιοριστικά μέτρα δεν αποτελούν ποινικές κυρώσεις, μπορούν να επιβληθούν περιοριστικά μέτρα σε φυσικό πρόσωπο για τις πράξεις εταιρίας της οποίας είναι μέτοχος, όταν το πρόσωπο αυτό ασκεί πολύ σημαντική ή ακόμη και καθοριστική επιρροή επί της εν λόγω εταιρίας, ιδίως όταν οι θέσεις που υιοθετεί ο ανωτέρω μέτοχος είναι ικανές να επηρεάσουν την ουσία των αποφάσεων που λαμβάνει η εταιρία. Ως εκ τούτου, κατέληξε κατ' ουσίαν, στις σκέψεις 111 και 114 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, στο συμπέρασμα ότι το Συμβούλιο δεν υπέπεσε σε πλάνη εκτιμήσεως κρίνοντας ότι, μέσω της Bank Rossiya, η οποία είναι η προσωπική τράπεζα των ανώτατων αξιωματούχων της Ρωσικής Ομοσπονδίας, ο αναιρεσείων, ο οποίος, αφενός, δεν μπορούσε να αγνοεί ότι η συγκεκριμένη τράπεζα παρείχε οικονομική στήριξη στον Β. Πούτιν και, αφετέρου, άφησε την κατάσταση αυτή να διαιωνίζεται, ενώ είχε την εξουσία να επηρεάζει τις αποφάσεις της εν λόγω τράπεζας και, όπως προκύπτει από τη σκέψη 112 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, μπορούσε να αποστασιοποιηθεί δημοσίως από την πολιτική της τράπεζας ή να μεταβιβάσει τη συμμετοχή του σε αυτήν, είχε παράσχει ο ίδιος οικονομική στήριξη στους Ρώσους ιθύνοντες που είναι υπεύθυνοι για την προσάρτηση της Κριμαίας και την αποσταθεροποίηση της Ουκρανίας, ήτοι, εν προκειμένω, στον Β. Πούτιν.

13 Ως προς το κριτήριο α', το οποίο αφορά, μεταξύ άλλων, τα φυσικά πρόσωπα που είτε ευθύνονται για δράσεις ή πολιτικές κατά της Ουκρανίας είτε στηρίζουν ή υλοποιούν τέτοιες δράσεις ή πολιτικές, το Γενικό Δικαστήριο υπενθύμισε, κατ' αρχάς, στη σκέψη 117 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, ότι το κριτήριο αυτό προϋποθέτει την απόδειξη ύπαρξης άμεσου ή έμμεσου συνδέσμου μεταξύ των δραστηριοτήτων ή των ενεργειών του οικείου προσώπου ή της οικείας οντότητας και της κατάστασης στην Ουκρανία λόγω της οποίας επιβλήθηκαν τα επίμαχα περιοριστικά μέτρα. Το Γενικό Δικαστήριο προσέθεσε ότι το ως άνω κριτήριο προϋποθέτει, επομένως, να αποδειχθεί ότι το πρόσωπο στο οποίο επιβάλλονται τα περιοριστικά μέτρα, με τη συμπεριφορά του, κατέστη υπεύθυνο για δράσεις ή πολιτικές που υπονομεύουν ή απειλούν την εδαφική ακεραιότητα, την κυριαρχία και την ανεξαρτησία της Ουκρανίας. Στη συνέχεια, έκρινε,

στη σκέψη 118 της αποφάσεως αυτής, ότι, λαμβανομένων υπόψη των προσκομισθέντων αποδεικτικών στοιχείων, η Bank Rossiya είχε στηρίξει την πολιτική προσάρτησης της Κριμαίας, κατά την έννοια του εν λόγω κριτηρίου. Τέλος, στη σκέψη 120 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, το Γενικό Δικαστήριο επισήμανε, λαμβανομένων ιδίως υπόψη των λόγων που μνημονεύθηκαν στο πλαίσιο της ανάλυσης σχετικά με το κριτήριο δ', ότι το Συμβούλιο ορθώς θεώρησε ότι ο αναιρεσείων, υιοθετώντας παθητική στάση έναντι της στήριξης, εκ μέρους της Bank Rossiya, της πολιτικής προσάρτησης της Κριμαίας, είχε παράσχει ο ίδιος στήριξη στις δράσεις και τις πολιτικές που υπονομεύουν την κυριαρχία και την ανεξαρτησία της Ουκρανίας.

14 Το Γενικό Δικαστήριο, αφού απέρριψε τους λοιπούς λόγους ακυρώσεως που προέβαλε ο αναιρεσείων καθώς και το αποζημιωτικό αίτημά του, απέρριψε την προσφυγή-αγωγή στο σύνολό της.

Η διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου και τα αιτήματα των διαδίκων

15 Ο αναιρεσείων ζητεί από το Δικαστήριο:

– να αναιρέσει την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση·

– να ακυρώσει τις επίδικες πράξεις κατά το μέρος που με αυτές καταχωρείται και διατηρείται το όνομά του στους καταλόγους που προσαρτώνται στις πράξεις αυτές και

– να καταδικάσει το Συμβούλιο στα δικαστικά έξοδα της πρωτοβάθμιας και της κατ' αναίρεση δίκης.

16 Το Συμβούλιο ζητεί από το Δικαστήριο:

– να απορρίψει την αίτηση αναιρέσεως και

– να καταδικάσει τον αναιρεσείοντα στα δικαστικά έξοδα.

Επί της αιτήσεως αναιρέσεως

17 Ο αναιρεσείων προβάλλει δύο λόγους προς στήριξη της αιτήσεως αναιρέσεως, εκ των οποίων ο πρώτος αφορά πλάνη περί το δίκαιο στην οποία υπέπεσε, κατά την άποψή του, το Γενικό Δικαστήριο, κατά την ερμηνεία του κριτηρίου δ', καθόσον έκρινε ότι η υλική ή οικονομική στήριξη στην οποία αναφέρεται το κριτήριο αυτό μπορούσε να αποδειχθεί από την απουσία εναντίωσης, εκ μέρους του προσώπου που υπόκειται σε περιοριστικά μέτρα, στις αποφάσεις της οντότητας η οποία θεωρείται άμεσα υπεύθυνη για την εν λόγω στήριξη, και ο δεύτερος αφορά πλάνη περί το δίκαιο στην οποία υπέπεσε, κατά τον αναιρεσείοντα, το Γενικό Δικαστήριο, στο πλαίσιο της ερμηνείας του κριτηρίου α', καθόσον έκρινε ότι η στήριξη στην οποία αναφέρεται το κριτήριο αυτό μπορούσε να αποδειχθεί από την απουσία αποστασιοποίησης, εκ μέρους του εν λόγω προσώπου, από την πολιτική και τις αποφάσεις μιας τέτοιας οντότητας.

Επί του πρώτου λόγου αναιρέσεως

Επιχειρήματα των διαδίκων

18 Με τον πρώτο λόγο αναιρέσεως, ο αναιρεσείων υποστηρίζει, πρώτον, ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο ερμηνεύοντας κατά τρόπο υπερβολικά ευρύ, κατά παράβαση της εφαρμοστέας νομολογίας, την έννοια της «υλικής ή οικονομικής στήριξης», κατά το κριτήριο δ′. Ειδικότερα, στη σκέψη 111 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε, ως μόνο στοιχείο βάσει του οποίου κατέληξε στο συμπέρασμα ότι ο αναιρεσείων είχε παράσχει ο ίδιος οικονομική στήριξη στους Ρώσους ιθύνοντες, ότι η απουσία αποστασιοποίησης του αναιρεσείοντος από την πολιτική υλικής ή οικονομικής στήριξης που παρείχε η Bank Rossiya στους εν λόγω ιθύνοντες συνιστούσε τουλάχιστον σιωπηρή έγκριση της πολιτικής αυτής και, ως εκ τούτου, στήριξή της, κατά την έννοια του κριτηρίου δ′.

19 Συναφώς, το Γενικό Δικαστήριο υποκατέστησε επίσης, κατά τους ισχυρισμούς του αναιρεσείοντος και κατά τρόπο που προσβάλλει τα δικαιώματα άμυνάς του, με το δικό του σκεπτικό την αιτιολογία που παρέθεσε το Συμβούλιο στις επίδικες πράξεις.

20 Επιπλέον, η εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου στη σκέψη 112 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης είναι αντίθετη προς τη νομολογία του Γενικού Δικαστηρίου κατά την οποία η υλική ή οικονομική στήριξη πρέπει να είναι αρκούντως σημαντική, από ποσοτική ή ποιοτική άποψη, ώστε να καθιστά πράγματι δυνατή τη συνέχιση των στρατιωτικών επιχειρήσεων της Ρωσικής Ομοσπονδίας στην Ουκρανία, όπως τούτο προκύπτει εξάλλου από τους σκοπούς που επιδιώκονται με το κριτήριο δ′. Τέτοιος σημαντικός βαθμός στήριξης δεν υφίσταται εν προκειμένω, δεδομένου ότι η στήριξη που προσάπτεται στον αναιρεσείοντα αποτελεί μόνο έμμεση στήριξη η οποία δεν στηρίζεται σε πράξεις, αλλά στην απουσία θετικής συμπεριφοράς ή στην απουσία εκ των υστέρων αποστασιοποίησης.

21 Δεύτερον, ο αναιρεσείων φρονεί ότι το Γενικό Δικαστήριο δεν βεβαιώθηκε ότι οι επίδικες πράξεις στηρίζονταν σε αρκούντως στέρεη πραγματική βάση, δεδομένου ότι δεν έλαβε υπόψη το γεγονός ότι το Συμβούλιο δεν είχε προσκομίσει κανένα αποδεικτικό στοιχείο προς στήριξη του ισχυρισμού ότι ο ίδιος διέθετε, όπως προκύπτει από τις σκέψεις 106 και 110 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, επαρκή εξουσία ώστε να είναι σε θέση, από κοινού με τους λοιπούς μετόχους της Bank Rossiya, να επηρεάσει τις αποφάσεις της εν λόγω τράπεζας, το δε Γενικό Δικαστήριο στήριξε, κατ' αυτόν τον τρόπο, τον συλλογισμό του σε τεκμήρια. Συνακόλουθα, προσάπτει στο Γενικό Δικαστήριο ότι δεν απάντησε στο επιχείρημά του κατά το οποίο ο ίδιος δεν είχε την εξουσία να επηρεάσει τις αποφάσεις της τράπεζας και ότι αρκέστηκε να απορρίψει τους αμυντικούς ισχυρισμούς του χωρίς άλλη αιτιολογία πέραν του ότι όφειλε να είχε αποστασιοποιηθεί από την πολιτική της εν λόγω τράπεζας.

22 Εν τέλει, η κατά τα ανωτέρω ευρεία ερμηνεία του κριτηρίου δ′ την οποία προέκρινε το Γενικό Δικαστήριο το οδήγησε στο να επιβεβαιώσει ότι το Συμβούλιο μπορούσε να λάβει δυσανάλογα περιοριστικά μέτρα κατά φυσικού προσώπου που έχει μόνον πολύ έμμεση και μακρινή σχέση με τις φερόμενες πράξεις υλικής ή οικονομικής στήριξης, ωστόσο ο αναιρεσείων διευκρινίζει, με το υπόμνημα απαντήσεως, ότι δεν προτίθεται να προβάλει αιτίαση περί παραβίασης της αρχής της αναλογικότητας.

23 Το Συμβούλιο αντικρούει τα επιχειρήματα του αναιρεσείοντος. Ειδικότερα, θεωρεί ότι το Γενικό Δικαστήριο δεν ανήγαγε την απουσία αποστασιοποίησης σε συστατικό στοιχείο του κριτηρίου δ′, αλλά αντιμετώπισε την πτυχή αυτή ως πραγματικό στοιχείο, όπως προκύπτει ιδίως από τη

σκέψη 115 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης. Το Συμβούλιο υπενθυμίζει δε ότι, πλην της περίπτωσης παραμόρφωσης, την οποία δεν επικαλέστηκε εν προκειμένω ο αναιρεσείων, η εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών και των αποδεικτικών στοιχείων δεν συνιστά νομικό ζήτημα υποκείμενο στον έλεγχο του Δικαστηρίου στο πλαίσιο της αναιρετικής διαδικασίας. Οι ανωτέρω εκτιμήσεις ισχύουν και όσον αφορά τους ισχυρισμούς με τους οποίους ο αναιρεσείων επιδιώκει να αμφισβητήσει την εκ μέρους του Γενικού Δικαστηρίου εκτίμηση ορισμένων πραγματικών περιστατικών και αποδεικτικών στοιχείων. Στο μέτρο αυτό, τα επιχειρήματα του αναιρεσείοντος πρέπει, κατά την άποψη του Συμβουλίου, να κριθούν απαράδεκτα.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

– *Επί του παραδεκτού*

24 Υπενθυμίζεται ότι, δυνάμει του άρθρου 256 ΣΛΕΕ και του άρθρου 58 του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η αίτηση αναιρέσεως περιορίζεται σε νομικά ζητήματα. Το Γενικό Δικαστήριο είναι το μόνο αρμόδιο να διαπιστώνει και να εκτιμά τα κρίσιμα πραγματικά περιστατικά καθώς και να εκτιμά τα αποδεικτικά στοιχεία. Συνεπώς, η εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών και των αποδεικτικών στοιχείων δεν αποτελεί νομικό ζήτημα υποκείμενο, ως εκ της φύσεώς του, στον αναιρετικό έλεγχο του Δικαστηρίου, εκτός αν συντρέχει περίπτωση παραμόρφωσής τους (απόφαση της 4ης Οκτωβρίου 2024, Ferriere Nord κατά Επιτροπής, C-31/23 P, EU:C:2024:851, σκέψη 89 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

25 Αντιθέτως, η εξουσία ελέγχου του Δικαστηρίου επί των πραγματικών διαπιστώσεων στις οποίες προέβη το Γενικό Δικαστήριο εκτείνεται, μεταξύ άλλων, στο ζήτημα αν τηρήθηκαν οι κανόνες που διέπουν το βάρος απόδειξης και τη διεξαγωγή των αποδείξεων (απόφαση της 29ης Νοεμβρίου 2018, Bank Tejarat κατά Συμβουλίου, C-248/17 P, EU:C:2018:967, σκέψη 37 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία). Επιπροσθέτως, το Δικαστήριο είναι αρμόδιο, βάσει του άρθρου 256 ΣΛΕΕ, να ελέγχει τον νομικό χαρακτηρισμό των εν λόγω πραγματικών περιστατικών από το Γενικό Δικαστήριο, καθώς και τις έννομες συνέπειες που αυτό συνήγαγε συναφώς (απόφαση της 1ης Οκτωβρίου 2014, Συμβούλιο κατά Alumina, C-393/13 P, EU:C:2014:2245, σκέψη 16 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

26 Εν προκειμένω, πρώτον, το Συμβούλιο θεωρεί, κατ’ ουσίαν, ότι ο αναιρεσείων, προσάπτοντας στο Γενικό Δικαστήριο ότι κατέληξε στο συμπέρασμα ότι ο ίδιος είχε παράσχει οικονομική στήριξη στους Ρώσους ιθύνοντες, κατά την έννοια του κριτηρίου δ′, απλώς και μόνον επειδή δεν αποστασιοποιήθηκε από την πολιτική στήριξης της Bank Rossiya στους εν λόγω ιθύνοντες, δεν στηρίζει τον πρώτο λόγο αναιρέσεως σε νομικά ζητήματα, αλλά επιδιώκει να θέσει υπό αμφισβήτηση την πραγματική εκτίμηση στην οποία προέβη το Γενικό Δικαστήριο σχετικά με την εν λόγω απουσία αποστασιοποίησης.

27 Ο ανωτέρω λόγος απαραδέκτου δεν μπορεί να γίνει δεκτός. Ειδικότερα, από την αίτηση αναιρέσεως προκύπτει σαφώς ότι, με την αιτίαση αυτή, ο αναιρεσείων δεν επιδιώκει να βάλει κατά των διαπιστώσεων και των εκτιμήσεων των πραγματικών περιστατικών σχετικά με την απουσία αποστασιοποίησης από την πολιτική της Bank Rossiya, αλλά προσάπτει στο Γενικό Δικαστήριο ότι αρκέστηκε στο να συναγάγει από αυτό και μόνον το πραγματικό στοιχείο τη συνέπεια ότι ο αναιρεσείων παρέσχε στήριξη, κατά την έννοια του κριτηρίου δ′, όπερ εμπίπτει στην εξουσία του αναιρετικού ελέγχου του Δικαστηρίου, σύμφωνα με τη νομολογία που υπομνήσθηκε στη σκέψη 25 της παρούσας αποφάσεως.

28 Δεύτερον, το Συμβούλιο υποστηρίζει ότι ο αναιρεσείων επιδιώκει να θέσει υπό αμφισβήτηση την εκ μέρους του Γενικού Δικαστηρίου εκτίμηση ορισμένων πραγματικών περιστατικών και αποδεικτικών στοιχείων, χωρίς ωστόσο να επικαλείται παραμόρφωσή τους, με αποτέλεσμα ο πρώτος λόγος αναιρέσεως να είναι απαράδεκτος.

29 Ούτε και αυτός ο δεύτερος λόγος απαραδέκτου μπορεί να γίνει δεκτός. Ειδικότερα, μολονότι είναι αληθές ότι ο αναιρεσείων, στο πλαίσιο του πρώτου λόγου αναιρέσεως, αμφισβητεί ορισμένα πραγματικά στοιχεία, εντούτοις τούτο οφείλεται στην άποψή του ότι το Γενικό Δικαστήριο διαπίστωσε και εκτίμησε τα στοιχεία αυτά ελλείψει οποιουδήποτε αποδεικτικού στοιχείου προσκομισθέντος από το Συμβούλιο. Η αιτίαση με την οποία προσάπτεται στο Γενικό Δικαστήριο ότι προέβη στη διαπίστωση ή στην εκτίμηση πραγματικών περιστατικών χωρίς να βεβαιωθεί ότι αυτά τεκμηριώνονταν από αποδεικτικά στοιχεία ισοδυναμεί με αίτημα προς το Δικαστήριο να ασκήσει έλεγχο επί ενδεχόμενης παράβασης των κανόνων που διέπουν το βάρος απόδειξης και τη διεξαγωγή των αποδείξεων από το Γενικό Δικαστήριο, έλεγχο για τον οποίο το Δικαστήριο είναι αρμόδιο δυνάμει της νομολογίας που υπομνήσθηκε στη σκέψη 25 της παρούσας αποφάσεως.

30 Επομένως, οι λόγοι απαραδέκτου που προέβαλε το Συμβούλιο όσον αφορά τον πρώτο λόγο αναιρέσεως πρέπει να απορριφθούν και ο λόγος αυτός είναι παραδεκτός στο σύνολό του.

– *Επί της ουσίας*

31 Πρώτον, προς στήριξη του πρώτου λόγου αναιρέσεως, ο αναιρεσείων προσάπτει στο Γενικό Δικαστήριο ότι προέβη σε υπερβολικά ευρεία ερμηνεία του κριτηρίου δ′, καθόσον στηρίχθηκε αποκλειστικώς, στις σκέψεις 111 και 112 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, στην απουσία αποστασιοποίησης του αναιρεσείοντος από την πολιτική της Bank Rossiya για να καταλήξει στο συμπέρασμα ότι το Συμβούλιο μπορούσε βασίμως να θεωρήσει ότι ο αναιρεσείων παρείχε, μέσω της τράπεζας αυτής, οικονομική στήριξη στους Ρώσους ιθύνοντες που ήταν υπεύθυνοι για την προσάρτηση της Κριμαίας ή την αποσταθεροποίηση της Ουκρανίας, κατά την έννοια του ανωτέρω κριτηρίου, μολονότι μια τέτοια απουσία αποστασιοποίησης δεν συνιστά θετική και άμεση πράξη στήριξης αρκούντως σημαντική από ποσοτική ή ποιοτική άποψη.

32 Συναφώς, επισημαίνεται ότι ο αναιρεσείων ερμηνεύει εσφαλμένα την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση. Ειδικότερα, το Γενικό Δικαστήριο δεν ανήγαγε μια τέτοια απουσία αποστασιοποίησης σε συστατικό στοιχείο της «υλικής ή οικονομικής στήριξης σε Ρώσους ιθύνοντες» κατά την έννοια του κριτηρίου δ′.

33 Αντιθέτως, το Γενικό Δικαστήριο επισήμανε, στις σκέψεις 99 έως 111 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, τα πραγματικά περιστατικά και αποδεικτικά στοιχεία βάσει των οποίων έκρινε ότι ο αναιρεσείων, φίλος του Β. Πούτιν και δεύτερος μεγαλύτερος μέτοχος της Bank Rossiya, αποτελεί, μαζί με τρεις άλλους φίλους του Β. Πούτιν, τη σταθερή και πλειοψηφική ομάδα των εταίρων της τράπεζας αυτής και ότι, ως εκ τούτου, είναι εξέχων μέτοχος της εν λόγω τράπεζας, οπότε δεν μπορούσε να αγνοεί, κατά την ημερομηνία της αρχικής καταχώρισης του ονόματός του ή της διατήρησης της καταχώρισης, ότι η Bank Rossiya παρείχε οικονομική στήριξη στους Ρώσους ιθύνοντες όπως ο Β. Πούτιν, κατά την έννοια του κριτηρίου αυτού.

34 Βάσει των ανωτέρω στοιχείων, το Γενικό Δικαστήριο, στη σκέψη 114 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, αναγνώρισε, χωρίς να υποπέσει σε πλάνη περί το δίκαιο, ότι στη συγκεκριμένη αυτή περίπτωση, η οποία προκύπτει, όπως επισημαίνεται στη σκέψη 110 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, από τις «ειδικές περιστάσεις της υποθέσεως», υπήρχαν αρκούντως ακριβείς,

συγκεκριμένες και συγκλίνουσες ενδείξεις βάσει των οποίων μπορούσε να διαπιστωθεί ότι, μέσω της Bank Rossiya, η οποία είναι η προσωπική τράπεζα των ανώτατων αξιωματούχων της Ρωσικής Ομοσπονδίας, ο αναιρεσείων παρείχε οικονομική στήριξη στους Ρώσους ιθύνοντες που ήταν υπεύθυνοι για την προσάρτηση της Κριμαίας και την αποσταθεροποίηση της Ουκρανίας, κατά την έννοια του κριτηρίου δ'.

35 Στο πλαίσιο αυτό, το Γενικό Δικαστήριο έλαβε βεβαίως υπόψη την απουσία αποστασιοποίησης του αναιρεσείοντος από την πολιτική χρηματοδότησης της Bank Rossiya. Εντούτοις, πρέπει να γίνει δεκτό ότι το Γενικό Δικαστήριο, κρίνοντας, στο τελευταίο τμήμα της περιόδου της σκέψης 111 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, το οποίο εισάγεται με τη λέξη «αφετέρου», καθώς και στις σκέψεις 112 και 115 της ίδιας απόφασης, ότι ο αναιρεσείων δεν αποστασιοποιήθηκε από την πολιτική που ακολουθούσε η τράπεζα αυτή έναντι των Ρώσων ιθυνόντων, είτε πριν είτε μετά την αρχική καταχώριση του ονόματός του, όχι μόνο δεν προσέθεσε συστατικό στοιχείο στο κριτήριο δ', αλλά εξέτασε, κατ' ουσίαν, αν υπήρχαν απαλλακτικά στοιχεία υπέρ του αναιρεσείοντος.

36 Κατά συνέπεια, αντιθέτως προς την αιτίαση που προβάλλει ο αναιρεσείων, η επίκληση της απουσίας αποστασιοποίησης αποτελεί μία μόνον από τις ενδείξεις βάσει των οποίων, όπως εκτέθηκε στη σκέψη 34 της παρούσας αποφάσεως, το Γενικό Δικαστήριο, χωρίς να υποκαταστήσει με το σκεπτικό του την αιτιολογία του Συμβουλίου, όπως υπογράμμισε η γενική εισαγγελέας στα σημεία 43 και 44 των προτάσεών της, κατέληξε στο συμπέρασμα ότι τα περιοριστικά μέτρα που επιβλήθηκαν στον αναιρεσείοντα βάσει του κριτηρίου δ' ήταν βάσιμα.

37 Δεύτερον, ο αναιρεσείων, στο πλαίσιο του πρώτου λόγου αναιρέσεως, προσάπτει στο Γενικό Δικαστήριο ότι παρέβη τους κανόνες που διέπουν το βάρος απόδειξης και τη διεξαγωγή των αποδείξεων παραλείποντας να εξακριβώσει αν το γεγονός ότι διέθετε, όπως προκύπτει από τις σκέψεις 106 και 110 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, επαρκή εξουσία ώστε να είναι σε θέση, από κοινού με τους λοιπούς μετόχους της Bank Rossiya, να επηρεάσει τις αποφάσεις της εν λόγω τράπεζας τεκμηριωνόταν με αποδεικτικά στοιχεία, δεδομένου ότι το Γενικό Δικαστήριο στήριξε τον συλλογισμό του σε τεκμήρια.

38 Υπενθυμίζεται ότι, στο πλαίσιο του ελέγχου της νομιμότητας των λόγων στους οποίους στηρίζεται η απόφαση περί καταχώρισης ή διατήρησης του ονόματος προσώπου στον κατάλογο των προσώπων που υπόκεινται σε περιοριστικά μέτρα, η αποτελεσματικότητα του δικαστικού ελέγχου που κατοχυρώνεται στο άρθρο 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης επιβάλλει, μεταξύ άλλων, στον δικαστή της Ένωσης να βεβαιωθεί ότι μια τέτοια απόφαση, η οποία έχει ατομικό χαρακτήρα για τον ενδιαφερόμενο, στηρίζεται σε αρκούντως στέρεη πραγματική βάση. Τούτο προϋποθέτει έλεγχο των πραγματικών περιστατικών που προβάλλονται στην αιτιολογική έκθεση στην οποία στηρίζεται η απόφαση, ούτως ώστε ο δικαστικός έλεγχος να μην περιορίζεται στην εκτίμηση της αφηρημένης πιθανολόγησης των προβαλλομένων λόγων, αλλά να αφορά το ζήτημα αν οι λόγοι αυτοί, ή, τουλάχιστον, ένας εξ αυτών που θεωρείται αφ' εαυτού επαρκής για να στηρίξει τη συγκεκριμένη απόφαση, είναι τεκμηριωμένοι (αποφάσεις της 18ης Ιουλίου 2013, Επιτροπή κ.λπ. κατά Kadi, C-584/10 P, C-593/10 P και C-595/10 P, EU:C:2013:518, σκέψη 119, και της 19ης Δεκεμβρίου 2018, Azarov κατά Συμβουλίου, C-530/17 P, EU:C:2018:1031, σκέψη 22).

39 Όπως επίσης υπενθύμισε το Γενικό Δικαστήριο στις σκέψεις 63 και 64 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, η ανωτέρω εκτίμηση πρέπει να γίνεται με την εξέταση των αποδεικτικών στοιχείων όχι μεμονωμένα, αλλά εντός του πλαισίου στο οποίο εντάσσονται, δεδομένου ότι το Συμβούλιο ανταποκρίνεται στο βάρος αποδείξεως που φέρει, εφόσον προβάλλει ενώπιον του δικαστή της Ένωσης ένα σύνολο επαρκώς συγκεκριμένων, σαφών και συγκλινουσών ενδείξεων βάσει των

οποίων μπορεί να αποδειχθεί η ύπαρξη επαρκούς συνδέσμου μεταξύ του προσώπου που υπόκειται σε μέτρο δεσμεύσεως κεφαλαίων και του οικείου καθεστώτος (απόφαση της 21ης Απριλίου 2015, Anbouba κατά Συμβουλίου, C-605/13 P, EU:C:2015:248, σκέψεις 50 και 52). Επιπροσθέτως, εναπόκειται στην αρμόδια αρχή της Ένωσης, σε περίπτωση αμφισβητήσεως, να αποδείξει το βάσιμο της αιτιολογίας που ελήφθη υπόψη κατά του εμπλεκόμενου προσώπου, και όχι στο πρόσωπο αυτό να αποδείξει ότι η εν λόγω αιτιολογία δεν είναι βάσιμη. Μολονότι δεν απαιτείται η αρχή αυτή να προσκομίσει ενώπιον του δικαστή της Ένωσης το σύνολο των πληροφοριών και των αποδεικτικών στοιχείων που συνδέονται εγγενώς με την παρατεθείσα αιτιολογία, πρέπει ωστόσο οι πληροφορίες ή τα στοιχεία που προσκομίσθηκαν να τεκμηριώνουν τους λόγους οι οποίοι ελήφθησαν υπόψη κατά του οικείου προσώπου (πρβλ. απόφαση της 18ης Ιουλίου 2013, Επιτροπή κ.λπ. κατά Kadi, C-584/10 P, C-593/10 P και C-595/10 P, EU:C:2013:518, σκέψεις 121 και 122).

40 Συναφώς, το Γενικό Δικαστήριο στηρίχθηκε, στις σκέψεις 103 έως 105 και 107 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, σε αποδεικτικά στοιχεία προκειμένου να διαπιστώσει, στη σκέψη 106 της εν λόγω απόφασης, ότι ο αναιρεσείων, ως δεύτερος μεγαλύτερος μέτοχος της Bank Rossiya, η οποία χαρακτηρίζεται ως η προσωπική τράπεζα του Β. Πούτιν και των ανώτατων αξιωματούχων της Ρωσικής Ομοσπονδίας, ανήκε σε έναν «σταθερό πυρήνα πλειοψηφικών μετόχων γνωστών για την εγγύτητά τους με τον Β. Πούτιν» και για τους τουλάχιστον κεφαλαιουχικούς δεσμούς αλληλεγγύης μεταξύ τους. Στη σκέψη 106 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, σε συνδυασμό με τη σκέψη 110 της απόφασης αυτής, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι, σε μια τέτοια περίπτωση στηριζόμενη στα προαναφερθέντα αποδεικτικά στοιχεία, ιδίως όσον αφορά τη μετοχική σύνθεση και την κεφαλαιακή σημασία της οικείας εταιρίας, δεν μπορούσε να αμφισβητηθεί η πολύ σημαντική επιρροή του αναιρεσείοντος στη λήψη αποφάσεων της τράπεζας αυτής, η δε ως άνω εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών εκφεύγει, όπως υπομνήσθηκε στη σκέψη 24 της παρούσας αποφάσεως και λαμβανομένου υπόψη ότι ο αναιρεσείων δεν προβάλλει καμία παραμόρφωση, του αναιρετικού ελέγχου του Δικαστηρίου.

41 Όσον αφορά το γεγονός ότι το Γενικό Δικαστήριο παρέλειψε να εξακριβώσει αν οι διάφοροι μέτοχοι ενεργούσαν από κοινού και ασκούσαν, ως εκ τούτου, από κοινού έλεγχο επί της λήψης αποφάσεων της Bank Rossiya, πρέπει να γίνει δεκτό ότι το γεγονός αυτό δεν ασκεί επιρροή, στο μέτρο που το Γενικό Δικαστήριο έκρινε κατ' ουσίαν ότι, ελλείψει οποιουδήποτε στοιχείου από το οποίο να προκύπτει αποστασιοποίηση εκ μέρους του, ο αναιρεσείων, λαμβανομένων υπόψη των ειδικών περιστάσεων που υπομνήσθηκαν στη σκέψη 34 της παρούσας αποφάσεως, κατ' ανάγκην στήριξε αποφάσεις της Bank Rossiya για την παροχή οικονομικής στήριξης στους Ρώσους ιθύνοντες. Εν πάση περιπτώσει, το εν λόγω γεγονός προκύπτει εμμέσως πλην σαφώς από το ότι, όπως επισήμανε το Γενικό Δικαστήριο στις σκέψεις 103 έως 106 και 111 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης βάσει διαφόρων αποδεικτικών στοιχείων, η πλειοψηφική μετοχική σύνθεση της τράπεζας αυτής, αποτελούμενη από τον αναιρεσείοντα και τρία άλλα πρόσωπα, ήταν σταθερή και τα μέλη της διατηρούσαν δεσμούς φιλίας ή αλληλεγγύης τόσο μεταξύ τους όσο και έναντι του Β. Πούτιν. Επομένως, δεν μπορεί να προσαφθεί στο Γενικό Δικαστήριο ότι στήριξε, ως προς το ζήτημα αυτό, τη συλλογιστική του σε τεκμήρια.

42 Επιπροσθέτως, λαμβανομένου υπόψη του γεγονότος ότι ο αναιρεσείων, με την αίτηση αναιρέσεως, δεν βάλλει κατά των σκέψεων 70 έως 87 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης με τις οποίες το Γενικό Δικαστήριο επιβεβαίωσε την αποδεικτική ισχύ των αποδεικτικών στοιχείων επί των οποίων στηρίχθηκε στις σκέψεις 99 έως 107 της αποφάσεως αυτής, πρέπει να απορριφθεί η αιτίαση του αναιρεσείοντος ότι το Γενικό Δικαστήριο παρέβη τους κανόνες που διέπουν το βάρος απόδειξης και τη διεξαγωγή των αποδείξεων.

43 Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, ο πρώτος λόγος αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος.

Επί του δευτέρου λόγου αναιρέσεως

Επιχειρήματα των διαδίκων

44 Στο πλαίσιο του δευτέρου λόγου αναιρέσεως, ο αναιρεσείων υποστηρίζει ότι το Γενικό Δικαστήριο, δεχόμενο την ύπαρξη στήριξης, κατά την έννοια του κριτηρίου α′, απλώς και μόνον λόγω της παθητικής στάσης του έναντι της πολιτικής που ακολουθεί η Bank Rossiya στην Κριμαία, ερμήνευσε, στις σκέψεις 118 και 120 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, την έννοια της στήριξης κατά τρόπο μη συμβατό προς τη νομολογία που υπομνήσθηκε στη σκέψη 117 της εν λόγω απόφασης και, ως εκ τούτου, υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο.

45 Ειδικότερα, ακόμη και αν υποτεθεί ότι μπορεί να γίνει δεκτή συμπεριφορά εκ μέρους της Bank Rossiya με την οποία η τράπεζα αυτή καθίσταται υπεύθυνη για ενέργειες ή πολιτικές που υπονομεύουν την εδαφική ακεραιότητα της Ουκρανίας, κατά την έννοια του κριτηρίου α′, η εν λόγω συλλογιστική δεν μπορεί να ισχύσει αυτούσια στην περίπτωση του αναιρεσείοντος προκειμένου να εφαρμοστεί στην περίπτωσή του το ανωτέρω κριτήριο. Ειδικότερα, το γεγονός ότι στο πεδίο εφαρμογής του εν λόγω κριτηρίου περιλαμβάνονται πρόσωπα τα οποία δεν στηρίζουν, με θετική και συγκεκριμένη πράξη, τις υφιστάμενες δράσεις και πολιτικές δεν καθιστά δυνατό τον προσδιορισμό συγκεκριμένης στήριξης και τη διαπίστωση επαρκούς συνδέσμου μεταξύ του περιλαμβανόμενου στον κατάλογο προσώπου και της κατάστασης που πρέπει να αντιμετωπιστεί. Εν πάση περιπτώσει, η έννοια της δράσης ή της δραστηριότητας, κατά τη νομολογία που παρατίθεται στη σκέψη 117 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, δεν μπορεί να περιλαμβάνει στάση αδράνειας ή αποχή όπως εκείνη που δέχθηκε το Γενικό Δικαστήριο στη σκέψη 120 της απόφασης αυτής.

46 Επομένως, το Γενικό Δικαστήριο επικύρωσε μια υπερβολικά ευρεία ερμηνεία του κριτηρίου α′, η οποία δεν επιτρέπει τη λήψη στοχευμένων και, ως εκ τούτου, αναλογικών και κατάλληλων περιοριστικών μέτρων.

47 Το Συμβούλιο αντικρούει τα επιχειρήματα του αναιρεσείοντος επισημαίνοντας ωστόσο ότι, στο μέτρο που ο αναιρεσείων επιδιώκει να αμφισβητήσει πραγματικά στοιχεία χωρίς να προβάλει οποιαδήποτε παραμόρφωση, τα επιχειρήματά του πρέπει να κριθούν απαράδεκτα, για τους ίδιους λόγους με εκείνους που εκτίθενται στη σκέψη 23 της παρούσας αποφάσεως.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

48 Δεδομένου ότι, όπως προκύπτει από τη σκέψη 36 της παρούσας αποφάσεως, το διατακτικό της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης πρέπει να θεωρηθεί ορθό, στο μέτρο που οι επίδικες πράξεις επέβαλαν και διατήρησαν σε ισχύ περιοριστικά μέτρα κατά του αναιρεσείοντος για τον λόγο ότι ο ίδιος παρέχει οικονομική στήριξη στους Ρώσους ιθύνοντες, κατά την έννοια του κριτηρίου δ′, τυχόν πλάνη του Γενικού Δικαστηρίου όσον αφορά την αιτιολογία σχετικά με τη στήριξη, από τον αναιρεσείοντα, δράσεων ή πολιτικών που διαλαμβάνονται στο κριτήριο α′, ακόμη και αν θεωρηθεί αποδεδειγμένη, δεν μπορεί να επιφέρει την αναίρεση του διατακτικού, οπότε, χωρίς εξάλλου να είναι αναγκαίο να αποφανθεί το Δικαστήριο επί του λόγου απαραδέκτου που προέβαλε το

Συμβούλιο, ο δεύτερος λόγος αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί ως αλυσιτελής (πρβλ. απόφαση της 9ης Ιουνίου 2011, Comitato «Venezia vuole vivere» κ.λπ. κατά Επιτροπής, C-71/09 P, C-73/09 P και C-76/09 P, EU:C:2011:368, σκέψη 65 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

49 Ως εκ τούτου, η αίτηση αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό της.

Επί των δικαστικών εξόδων

50 Κατά το άρθρο 184, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, όταν η αίτηση αναιρέσεως απορρίπτεται ως αβάσιμη, το Δικαστήριο αποφαίνεται επί των εξόδων. Κατά το άρθρο 138, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας, το οποίο εφαρμόζεται στην αναιρετική διαδικασία δυνάμει του άρθρου 184, παράγραφος 1, του εν λόγω Κανονισμού, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα έξοδα, εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου.

51 Δεδομένου ότι ο αναιρεσείων ηττήθηκε, πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα, σύμφωνα με το σχετικό αίτημα του Συμβουλίου.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πέμπτο τμήμα) αποφασίζει:

1) Απορρίπτει την αίτηση αναιρέσεως.

2) Καταδικάζει τον Gennady Nikolayevich Timchenko στα δικαστικά έξοδα.

(υπογραφές)